AVİM Yorum • No: 2026 / 5 • Ocak 2026

PATRİK MAŞALYAN VE PATRİKHANE İÇİN TÜZEL KİŞİLİK TALEBİ

Selenay Erva YALÇIN

Analist

Türkiye Ermenileri Patriği Sahak Maşalyan, son dönemde yaptığı açıklamalar ile gündemde kendine yer edinmektedir. Paşinyanın Türkiyeye gerçekleştirdiği resmi ziyarette gösterdiği tavır[1] henüz hafızalarda iken dini görevinin gerektirdiği ilkelere aykırı davranışları dikkat çekmektedir.

Geçtiğimiz günlerde Patrikhanenin tüzel kişiliği ile alakalı kısır tartışmalara bir yenisini ekleyen Maşalyan, Türkiyedeki Ermeni cemaatinin temsiliyet ile alakalı sorunları olduğunu ifade etmiştir. Maşalyan, bu sorunun sebebinin Lozan Antlaşması olduğunu iddia etmektedir.[2] Bilindiği üzere Lozan Antlaşması, azınlıklar bakımından din ve vicdan hürriyetini benimsemiştir. Günümüz Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında da korunan din ve vicdan hürriyeti, Ermenilerin kendi ibadetlerini kendi dini mekânlarında yapmalarına olanak tanımakta ve bunu yasal hiyerarşi bakımından en tepede olan kanunla koruma altına almaktadır. Hiyerarşinin en tepesinde olan Anayasanın koruduğu bir diğer ilke, laikliktir. Laiklik ilkesi gereğince Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde dini topluluklar tüzel kişilik sahibi olamaz. Hâlihazırda Ermeni vakıfları hukuka uygun olarak gelir elde etme hakkına sahiptir ve Patrikhanenin gelirleri de bu yolla güçlenmektedir. Bu sistemin hukuk tarafından güvence altına alınan kısmıdır ve yine hukuken tanınan sınırlar içerisinde görünen en makul yol budur.

Türkiye Cumhuriyeti, Anayasası ile 1937 yılında laiklik ilkesini benimsemiştir. Bu ilkenin kabulü ile birlikte Türkiyede hem Müslüman hem de gayrimüslim toplulukların cemaat niteliği hukuki olmaktan çıkmış ve sosyolojik bir kavrama dönüşmüştür. Günümüzde Türkiyede Ermeni toplumunun haiz olduğu cemaat niteliği de bu sosyolojik kavram çerçevesindedir. Aksi bir durum, laiklik ilkesine aykırılık teşkil edecektir. Yıllardır tartışılan tüzel kişilik sorununa verilen cevap 1937den bu yana aynıdır. Ermeni toplumunun ihtiyaç ve isteklerinin karşılanması hususunda Türkiye Cumhuriyeti, bütün dini topluluklara olduğu gibi, ancak anayasal güvenceler sağlayabilir. Bunun haricinde verilecek her türlü imtiyaz, hem anayasaya hem de Lozan Antlaşmasına doğrudan aykırı olacaktır. Eşit yurttaşlık farklı imtiyazların bulunmamasıdır.

Tabiiyetinde olduğu devlete resmi ziyaret gerçekleştiren Paşinyana karşı tutumu, Ermenistan devletinin Kilisesi ile ilgili iç işlerine karışması ve yasal durumu dikkate almayan tüzel kişilik tartışmalarını yinelemesi Maşalyanın dini görevlerinden ziyade siyasi

amaçlara yöneldiğine işaret etmektedir. Unutulmamalıdır ki, Sahak Maşalyan Türkiyedeki Ermeni toplumunun dini rehberliğini üstlenen bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır. Görevi bundan fazlası değildir, bu görevden fazlasını üstlenmek Anayasaya ve Lozan Antlaşmasına aykırı talepler içereceği gibi bir Türkiye vatandaşından beklenenlere de uygun değildir. Bu durum, Maşalyanın iddia ettiği gibi devlet ideolojisinin değil müspet hukukun bir gereğidir.

Sonuç olarak bürokraside ilişkiler ile sorunların çözüldüğünü ifade eden Maşalyan, son dönemde görevi ile bağdaşmayacak açıklamalarda bulunmaktadır. Söz konusu açıklamalar bir dini topluluğa hitap ve rehberlikten ziyade politik bir duruş için yapılan çağrı niteliğini haizdir. Bu çağrıların yürürlükte olan Türk hukuku bakımından bir karşılığı yoktur.

*Görsel: Agos

[1] Yetvart Danzikyan, İşhan Erdinç, Patrik Maşalyan: "Başbakan Paşinyan'a Sessiz Protestomuzu Gösterdik", *Agos*, 3 Temmuz 2025, https://www.agos.com.tr/tr/haber/patrik-masalyan-basbakan-pasinyan-a-sessiz-protestomuzu-gosterdik-34099.

[2] İşhan Erdinç, "Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz, Durumundayız, *Agos*, 15 Ocak 2026, https://www.agos.com.tr/tr/haber/yasar-ne-yasar-ne-yasamaz-durumundayiz-39167.

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 □□ AVİM □□ misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibariyle analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM □□ soykırım hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "PATRİK MAŞALYAN VE PATRİKHANE İÇİN TÜZEL KİŞİLİK TALEBİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 5. Ocak 27. Erişim Kasım 08, 2026. https://www.avimbulten.org/tr/Yorum/PATRIK-MASALYAN-VE-PATRIKHANE-ICIN-TUZEL-KISILIK-TALEBI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr

https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır